

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. בור ברשותו נמי חייב דכתיב בעל הבור בבור דאית ליה בעלים קאמר רחמנא.... 1
- ב. בור ברה"ר נמי חייב דכתיב כי יפתח וכי יכרה ... שעל עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה באה לו..... 2
- ג. החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"י פטור ואף על פי שאינו רשאי לעשות כן לפי שאין עושין חלל תחת רה"ר..... 3
- ד. והחופר בורות ברה"י הסמוכה לרשות הרבים כגון אלו החופרים לאושין פטור.... 5
- ה. חפר ופתח ומסר לרבים פטור חפר ופתח ולא מסר לרבים חייב..... 6
- ו. לא יסקל אדם מרשותו לרה"ר..... 6
- ז. החופר בור ברה"ר ונפל לתוכו שור או חמור חייב ... היו פחותין מעשרה מפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ואם הוזק בו חייב..... 7
- ח. בור שהייתה עליו תורה ... להבלו וכ"ש לחבטו ... דעבר גובה ברה"ר ... אגובה נמי מיחייב8
- ט. תורא דנפל לאריתא דדלאי שחטיה ... אם שהתה מעת לעת כשירה..... 9

דף נ.

א. בור ברשותו נמי חייב דכתיב בעל הבור בבור דאית ליה בעלים קאמר רחמנא

כבר התבאר לעיל דף ג. שהבור הוא¹ אחד מאבות נזיקין, והוא כל דבר שמזיק למי שעובר עליו במקום שעשאו, והוא ממונו, או שהוא עשה הבור,

¹ שו"ע ונו"כ תי א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

וכל הדומה לו, משלם נזק שלם. אולם אינו חייב על מיתת אדם² או כל נזקי או שבירת כלים³, אולם על נזקי אדם חייב⁴.

בור שהייתה עליו תורה הוא בין בהפירה בעומק ובין תל בגובה, ואפילו שפך מים ברה"ר והוחלק בהם אחר חייב.

והתבאר לעיל דף ו. שאם חפר בור ברשותו⁵ והפקיר רשותו ולא בורו, אף על פי שהפקיר אח"כ גם בורו חייב, שכל שחל עליו חיוב סילוק הבור אינו נפטר בהפקר, כיון שיש צד פשיעה במעשה ההפקר וחל עליו חיוב לסתמו, ושוב אינו נפטר במה שהפקיר גם בורו. וכך אם הניח תקלה ברשותו ואח"כ הפקיר רשותו ולא התקלה, לא יועיל מה שיפקיר אח"כ גם התקלה.

ב. בור ברה"ר נמי חייב דכתיב כי יפתח וכי יכרה ... שעל עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה באה לו

הבור הוא⁶ אחד מאבות נזיקין, והוא כל דבר שמזיק למי שעובר עליו במקום שעשאו, והוא ממונו, או שהוא עשה הבור, וכל הדומה לו, משלם נזק שלם.

² שו"ע ונו"כ שם ב

³ דדרשינן חמור ולא כלים, וכל שאינו בעל חי הוא בכלל כלים, וגם כשהזקן פטור, ששבירת כלים היז כמיתתן (עי' קהלות יעקב ב"ק סימן ד), ונראה שגזירה"כ הוא, ובערוה"ש נתן קצת טעם לזה, ויש לעיין אם חייב מד"ש, ובחזו"א משמע שכל שפטרנו תורה פטור אף מד"ש.

⁴ שו"ע ונו"כ שם ובסעיף בא, שלא נתמעט אדם אלא במיתה ולא מנזקין (ועי' קצה"ח שם לענין עבד או עכו"ם), ומ"מ פטור מד' דברים, וכן מדמי ולדות, שלא נאמרו אלא באדם המזיק.

⁵ בסמ"ע סימן תי סק"ה משמע שאף כשהפר בור ברשותו והפקיר רשותו ולא בורו, אף על פי שהפקיר אח"כ גם בורו חייב, שכל שחל עליו חיוב סילוק הבור אינו נפטר בהפקר, ולפי"ז צ"ל גם באסו"מ דלא מהני ההפקר לאחר שנודע לו, ומסתימת לשון השו"ע לכאורה משמע דמהני אף לאחר שנודע לו, וגם מדברי הראשונים בסוגיא מוכח כן (בדברי משפט כתב בשם הבי"ח שאפילו היה לו פנאי לסלק מועיל ההפקר, ותמה דזה מיקרי לאחר נפילת פשיעה), וצריך לומר דשאני בור ברשותו והפקיר רשותו שיש צד פשיעה במעשה ההפקר וחל עליו חיוב לסתמו, ושוב אינו נפטר במה שהפקיר גם בורו, משא"כ בנפילת אונס שאין שום צד פשיעה אלא במה שנודע לו, וכיון שאין החיוב עליו אלא משום שהוא ממונו, נפטר בהפקר, ולפי"ז בהך דהניח תקלה ברשותו ואח"כ הפקיר רשותו ולא התקלה, לא יועיל מה שיפקיר אח"כ גם התקלה. פתחי חושו חלק ו פרק ח הכרה יב

⁶ שו"ע ונו"כ תי א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אולם אינו חייב על מיתת אדם⁷ או כל נזקי או שבירת כלים⁸, אולם על נזקי אדם חייב⁹.

בור שהייתה עליו תורה הוא בין בהפירה בעומק ובין תל בגובה, ואפילו שפך מים ברה"ר והוחלק בהם אחר חייב.

ג. החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"י פטור ואף על פי שאינו רשאי לעשות כן לפי שאין עושין חלל תחת רה"ר

⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

⁸ דדרשינן חמור ולא כלים, וכל שאינו בעל חי הוא בכלל כלים, וגם כשהזקן פטור, ששבירת כלים הי"ז כמיתתן (עי' קהלות יעקב ב"ק סימן ד), ונראה שגזירה"כ הוא, ובערוה"ש נתן קצת טעם לזה, ויש לעיין אם חייב מד"ש, ובחזו"א משמע שכל שפטרנו תורה פטור אף מד"ש.

⁹ שו"ע ונו"כ שם ובסעיף כא, שלא נתמעט אדם אלא במיתה ולא מנזקין (ועי' קצה"ח שם לענין עבד או עכו"ם), ומ"מ פטור מד' דברים, וכן מדמי ולדות, שלא נאמרו אלא באדם המזיק.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אין עושין חלל תחת רה"ר¹⁰, אפילו מכוסה כראוי שאינו מזיק עתה לבני רה"ר¹¹, וכ"ש שאסור לקלקל רה"ר¹², ויש אומרים¹³ שבמקום שנהגו לחפור תחת רה"ר מותר, וכן במקום שרה"ר הוא של שר העיר ונתן רשות לחפור¹⁴.

¹⁰ שו"ע ונו"כ תיז א

¹¹ שו"ע שם, שמא יפחת מלמטה שלא מדעתו ולא ירגישו בו, וכתב הסמ"ע דלא סגי במה שמקבל עליו אחריות הזיקן, שאין בני אדם רוצים להיות ניוזקים ולקבל תשלומין, וגם לא ניהא להו לירד בדינא ודיינא, ומלשון זה משמע שמעיקר הדין פטור, משום דהוי כבור שכיסהו כראוי והתליע מתוכו, וכ"כ בערוה"ש, וכתב עוד שה"ה שאסור לעשות חלל תחת רשות חבירו, ונראה דכ"ש הוא, ובלא מעם דשמא יפחת נראה שאסור לו לקלקל ולהשתמש ברשותו של חבירו שיש לו בו קנין עד תהום ארעא.

¹² כמ"ש רש"י בדף נג ע"א, ועי' משל"מ פ"ב מה' רוצח הלכה ב שכתב שאיסור קלקול רה"ר הוא מדרבנן (והוכיח מכאן שאף בדרבנן אין שלד"ע, ובטורי אבן חגיגה דף י ע"ב מדייק מכאן שאף בשונג ואינו בר חיוב אין שלד"ע, עיי' שם).

¹³ רמ"א שם, מדברי הרשב"א בתשובה (ה"ב סי' רצב), וכתב שמעיקר הדין אין שתיקת רבים כמחילה, אלא כל שכבר עשה ובה אחר לערער ה"ז בגדר טוענין ללוקח, שמסתמא קיבל רשות מן הרבים במעמד אנשי העיר, ושוב כתב שנהגו בכל המקומות ובכל הערים לעשות כל הביבים תחת קרקע רה"ר, וכן עושים בורות למגורות תבואה ברה"ר, והכל צריכין לכך והורגלו בכך ואין נמנעין, וכאילו הכל מוחלין בכך, ועשו את שאינו זוכה כזוכה, וה"נ ניהא להו לכולהו כי היכי דלכי מצטרכי אינהו ליעבדו נמי הכי, וגם זיוין וגזוטראות מפקי כולהו לכתחלה על דרך הרבים ואינם נמנעים, ועוד שע"ד כן מסר להם המלך את הרשות, והטעם שכתב הרמ"א שהכל מוחלין משום שכך נהגו, לכאורה אינו מוזכר ברשב"א, ונראה שלזה נתכוין הסמ"ע שהוסיף הטעם שכתב הרשב"א שהיום או למחר יצטרך גם הוא או בניו לעשות כן, שבזה מועיל שתיקת רבים משום שכולם מוחלים זה לזה, ועדיף מסתם שתיקה כמחילה, אבל בדבר שאין רגילות ומנהג לעשות כן, שוב אין טעם מחילה, שאין אדם הושב שיעשה דבר שאינו רגיל, ועי' ביאור הגר"א. וכתב בשו"ת בית שלמה חו"מ סי' קכז שהבונה תחת רה"ר אין לו חזקה בקרקע שעליה, עיי' שם. ופשוט דכל זה אינו אלא כשמכסה כראוי באופן שבדרך העולם לא יפחת אפילו אם יעבור שם משאוי כבד.

¹⁴ רמ"א שם, ובערוה"ש כתב הטעם משום דינא דמלכותא, ולענ"ד שא"צ לזה, דכל שהרשות ביד מושל העיר, ה"ז כמנהג המדינה, שכולם מסכימים לכך, ועכ"פ נראה פשוט דהיינו דוקא כשיש לו רשיון על כך, אבל שלא ברשות מושל העיר, אף על פי שיתכן שאילו היה מבקש היה מקבל רשות, אין בזה משום מנהג המדינה ולא דינא דמלכותא ואסור לחפור, אבל לפי הטעם הראשון שכולם מוחלים, אפשר שאפילו בלא רשות המושל מותר, וזה דוקא בדבר שמקובל לעשות כן, כגון צנורות ביוב וכיוצא בזה, וכמו שהזכיר הרשב"א בתשובה. אבל בדבר שאין מקובל לעשות כן אסור, ולטעם השני כשקבל רשות ממושל העיר גם זה מותר. פתחי חושן חלק ו פרק ח הערה סז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

יש אומרים¹⁵ שמותר לעשות ברה"ר בור פחות מג' טפחים עומק, ומ"מ אם הוזק בו אחר חייב לשלם¹⁶.

ד. והחופר בורות ברה"י הסמוכה לרשות הרבים כגון אלו החופרים לאושיין פטור

הבונה בית¹⁷ בשטחו סמוך לרה"ר, כלומר תוך ד' טפחים לרה"ר רשאי לחפור לצורך היסודות, אפי' סמוך לרה"ר, ויש אומרים¹⁸ שאפי' הוזק בו אדם פטור. אבל לתוך רה"ר עצמו אסור לחפור.

וכן מותר לשרות ולגבל טיט ברה"ר לצורך הבניה, ובלבד שלא ישהם זמן רב, ולא יעשה לבנים ברה"ר¹⁹.

וכן מותר לו להניח עציו ואבניו לצורך הבנין, ובלבד שלא ישהה, אלא מביא ובונה מיד, ואפי' כשעשה ברשות, אם הוזק בו אדם חייב לשלם.

ונהגו שכל מי שרוצה לשפץ ביתו מביא חמרי בנין וחול ומניחם על פתח הבית מרות שגורם לכלוך ונוק, אולם מוטל עליו לעשות כל שביכלתו למעט הנזק ולמנוע סבל

¹⁵ רמ"א תיד ב, ומדברי המרדכי סוף ב"מ (שהוא מקור לדברי הרמ"א) נראה דלא איירי בסתם חופר בור ברה"ר, אלא שעושה כן לאיזה צורך, כגון לצבור שם אשפה באופן המותר וכיוצא בזה, וע"ז קאמר שאין בני רה"ר יכולים לעכב, אבל לא מסתבר לומר שיוכל אדם לעשות ברה"ר תקלה כל שהיא, וכתב בערוה"ש דה"ה בגובה פחות מג' טפחים הדין כן. עוד כתב בערוה"ש שעיקר טעם ההיתר הוא משום דפחות מג' כלבוד דמי, והיינו כארעא סמיכתא, וכמו שאמרו בשבת שאי אפשר לרה"ר להלקט במלקט ורהימני, ולכן היינו דוקא במקום שרה"ר הוא באופן זה שיש שם גומות, אבל בזמננו שהרחובות מרוצפים וחלקים ודאי שאסור לחפור או לעשות גובה אפילו משהו.

¹⁶ ש"ך סימן תי סק"ב בדעת הרמ"א, ובשם מהרש"ל כתב שכל פחות מג' טפחים לא מיקרי בור כלל ופטור.

¹⁷ שו"ע ונו"כ תי ט

¹⁸ שו"ע שם, והקשה הסמ"ע מ"ש מהוצאת זבל ברה"ר ושאר דברים שעושה ברשות, ואפ"ה אם הוזק בו אחר חייב, ותירץ דשאני הכא שחופר ברשותו (לכאורה נראה שהסמ"ע מפרש ג"כ כהרש"ל שחופר ברשותו וכ"כ בס"ק יג, ודלא כהמור שכתב שחופר בתוך רה"ר, וא"כ מודה הסמ"ע שברה"ר ממש חייב, ועי' בדרישה, וצ"ע) וגם אינו אלא לצורך שעה, והט"ז הקשה מהנכנס לשדה חבירו להציל נחילו שמותר לו להכנס, ואפ"ה חייב אם הוזק, אף על פי שגם שם הוא לצורך שעה (לכאורה אפשר לחלק בין אדם המזיק לבור). ותירץ דשאני התם שנכנס לשדה חבירו, ושוב הקשה מנר הנוכה שג"כ אינו אלא לפי שעה ואפ"ה חייב לרבנן, ונשאר בצ"ע, ובש"מ בשם הרשב"א תירץ דשאני חופר לבנין שהוא מתיקוני המדינה ואדעתא דהכי עושים, וכעין זה כתב בערוה"ש. ועי' סי' קנג ומ"ש בפרק טו בדין לחפור בשל חבירו לצורך יסודות. והש"ך בשם הי"ש"ש כתב שאם סמך לרה"ר חייב לשלם ולא פטור אלא כשכנס לתוך שלו והחפירה היא בשטח שכנס, וכן דעת הבי"ה והגר"א.

¹⁹ שו"ע ונו"כ תיז ה - ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

מיותר מהשכנים, ולסלק הפסולת מיד עם גמר העבודה ולנקות החצר והגישה לבית ולהחזיר הדבר לקדמותו²⁰.

ה. חפר ופתח ומסר לרבים פטור חפר ופתח ולא מסר לרבים חייב

לצורך הרבים²¹ מותר לחפור ברה"ר, באופן שאינו מזיק לבני רה"ר²²

ו. לא יסקל אדם מרשותו לרה"ר

לא יוציא אדם אבנים או שאר דברים לרה"ר²³.

²⁰ וכבר נהגו שכל מי שרוצה לשפץ ביתו מביא חמרי בנין וחול ומניחם על פתח הבית וגורם לכלוך ואי נעימות ולפעמים גם נזק ממש לשאר השכנים ואין מוחין, ונראה כמ"ש הפוסקים שע"ד כן עושים שלאחר זמן ירצה גם השני לעשות כן ועכ"פ בודאי מוטל עליו לעשות כל שביכולתו למעט הנזק ולקצר הזמן כדי למנוע סבל מיותר מהשכנים, וכ"ש שמוטל עליו לסלק הפסולת מיד עם גמר העבודה ולנקות החצר והגישה לבית ולהחזיר הדבר לקדמותו. פתחי חושן שם פרק א הערה מד

²¹ שו"ע סימן תיו סעיף א, ונראה דהיינו כגון בור לשתייה עבור רבים כדמוכח בגמרא שם, וכיוצא בזה, וכ"ש שמותר לחפור חלל תחת רה"ר כשהוא לצורך הרבים, ומדברי השו"ע בסימן תי סעיף ז משמע שאע"פ שאינו עושה בור זה בשליחות הרבים, אלא על דעת עצמו כדי למסרו לרבים.

²² סמ"ע סימן תי ס"ק יא בפירוש דברי הטור בשם הרמ"ה עיין שם. ונראה שברשות מושל העיר גם זה מותר, וכ"ש כשעושה בצווי או בשליחות המושל, אלא שצריך להזהר ולתקנו באופן שלא יזיקו בני רה"ר. פתחי חושן שם עא

²³ שו"ע ונו"כ תיו א, וכ"ש שברי זכוכית וכיוצא בהם, והטור סיים שלא יכשלו בהם רבים. ובגמרא (ב"ק דף נ ע"ב) איתא כן בברייתא, אבל בשו"ע לא העתיקו המשך לשון הברייתא, ובדוחק אפשר לומר שמפרש הברייתא אף באופן שאין בו עתה תקלה לבני רה"ר, וכדמוכח במעשה שמובא בגמ' שהזהירו על דבר שעלול לבא לאחר זמן מרובה, וצ"ע. ועכ"פ מדברי הטור משמע שרק בדבר שיכשלו בו רבים אסור, אבל דבר שאין חשש מכשול מותר, ויש לעורר במה שאין בני אדם נזהרים בנזקי בור, כגון זריקת קליפה שאפשר להחליק בה, ועלול לגרום לנזק שחייב לשלם, ואף בדבר שאינו גורם לנזקי גוף עלול לבא לידי הפסד ממון, כגון לכלוך בגדים, ואף על פי שאין בהם חיוב תשלומין משום דהוי כלים בבור, מ"מ לכתחלה בודאי אסור, וכן כשהולכים או יושבים באוטובוס עם עגלה המלכלכת בגדי העוברים, שיש לפעמים שחייב מדין אדם המזיק, וגם כשילד מלכלך הכסא וגורם לכלך בגדי היושבים, וכל כיוצא בזה, שצריך להזהר מאד. פתחי חושן חלק ו פרק ח הערה סב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ז. החופר בור ברה"ר ונפל לתוכו שור או חמור חייב ... היו פחותין מעשרה טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ואם הוזק בו חייב

כבר התבאר לעיל דף ג. ודף כט: שבור שחייבה עליו תורה הוא בין ברשות הרבים ובין שעשאו ברשותו אלא שפתחו לרה"ר²⁴, בין בחפירה בעומק ובין תל בגובה, ואפילו שפך מים ברה"ר והוחלק בהם אחר חייב.

אין שיעור לאורך או רוחב הבור, ובכל צורה חייב²⁵, אבל לענין עומק או גובה יש חילוקים כדלהלן.

נפל לתוך הבור שור או שאר בעל חי ומת²⁶, אינו חייב אלא כשיש בעומקו עשרה טפחים, וכן אם עלה לתל ונפל ממנו ומת אינו חייב אלא כשיש בגובהו עשרה טפחים²⁷, ובפחות מזה פטור²⁸.

²⁴ שו"ע ונו"כ תי ו

²⁵ שו"ע ונו"כ שם י, כגון בור שיח ומערה או הריצין ונעיצין, והיינו בין ארוך בין רחב ובין עגול או מרובע, בין מקורה ובין אינו מקורה.

²⁶ דילפינן מקרא דבור שסתם בור הוא עמוק עשרה. ובמנ"ח בקומץ המנחה מסתפק אם בעינין טפחים שוחקות או עצבות, ודן שם גם לענין חפר האחד ובא השני והשלימו, וכן בדין אפשר לצמצם.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם יח

²⁸ שאין המיתה מצויה בפחות מ', והרי הוא כמו אונס. וכתב הטור שאפילו נפלה הבהמה מתוך עמידה, שכשתצרך רגליה עם עומק הבור יש עומק עשרה פטור, והרמ"ה סובר שבאופן זה חייב, והכריע הטור כדעת הרא"ש ודלא כהרמ"ה, ובשו"ע לא הזכיר פלוגתא זו, ונראה שסתם ג"כ כדעת הרא"ש. ובש"מ כתב בשם הרי"ה הונתן דהא דפטור כשמת היינו מדמי כולו, אבל אם נשברה רגלו ומת ממנו משלם דמי רגלו, וכן אם היה מתנונן והולך, כיון שיש בו הבל לנזקין משלם דמי הנזקין אבל לא דמי כולו, והמאירי חולק וסובר דפטור מכלום. ובחזו"א ב"ק סי' ב ס"ק יד כתב שיש מקום לסברת הר"י ששבירת רגלו הוי נזק וחייב, ומה שמתה אינו מחמת הנזק, וע"ז פטור, ועוד כתב שאף לסברת הר"י בבור י' שנפל בו אדם ומת, פטור מכלום דגזיה"כ הוא, מיהו בבור ט' ושבר רגלו ומת אפשר שלסברת הר"י אין כאן גזיה"כ וחייב על נזקי האדם, אמנם לדעת המאירי גם בכזה"ג פטור, ועיי"ש מ"ש לסברת הר"י למה חייב על הנזקין ולא נימא מנא תבירא תבר. ועיי' דרכי דוד בדף י ע"ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ואם הוזק חייב אפילו בפחות מזה²⁹, וכן אם נתקל בתל חייב בכל שהו אפילו במיתה³⁰.

ח. בור שחייבה עליו תורה ... להבלו ונ"ש לחבטו ... דעבד גובה ברה"ר ... אגובה נמי מיחייב

בור שחייבה³¹ עליו תורה הוא בין בחפירה בעומק ובין תל בגובה³², ועומק וגובה מצטרפין כגון עמוק ה' ובנין סביב בגובה ה', ואפילו שפך מים ברה"ר והוחלק בהם אחר חייב.

אין שיעור לאורך או רוחב הבור³³, ובכל צורה חייב, בניזקין בין ארוך בין רחב ובין עגול או מרובע, בין מקורה ובין אינו מקורה.

אפילו לא מתה³⁴ הבהמה מחמת חבטה בבור, אלא מחמת הבל חייב, אלא שאינו חייב במיתה מחמת הבל אלא כשעומק הבור הוא יותר מרחבו, וכן אינו חייב משום הבל אלא כשנפל לפניו למטה³⁵. ולכן אם היה עומק הבור כרחבו, שהוא מקום אין לו הבל שאין שיעור להבל, והיו שם ספוגים או דברים רכים שידוע שלא מת מחמת החבטה פטור³⁶, ואם הוזק חייב בכל אופן³⁷.

²⁹ שו"ע שם, שהנזק דבר מצוי וידוע, ודייק הש"ך סק"ב מלשון השו"ע שאפילו בפחות מנ' טפחים חייב בנזק, ובשם היש"ש כתב שאינו חייב אלא בנ' טפחים, דכל פחות מנ' טפחים כארעא סמיכתא ופטור (עי' רמ"א סי' תיד סעיף ב), ונשאר בצ"ע לדינא. ולענין נראה שלא כתב היש"ש אלא בעומק, אבל בתל מודה דאפי' בפחות מנ' חייב, שלא מצינו באס"מ שצריך שיהא גובה ג'. פתחי חושן שם פרק ז הערה עא

³⁰ סמ"ע שם סק"ל, וכמבואר בסימן תיא סעיף א

³¹ שו"ע ונו"כ תי א

³² והיינו כשמואל דסבר דבין בהבל ובין בחבט חייב, וכמ"ש הרמב"ם והרא"ש, ודלא כהרי"ף שפסק כרב.

³³ שו"ע ונו"כ שם י

³⁴ שו"ע ונו"כ תי יז

³⁵ ערוה"ש שם

³⁶ שידוע שלא מתה מחמת הבל ולא מחמת חבט, וכתב בערוה"ש דכל זה אינו אלא בבור עמוק עשרה או קצת יותר, אבל בבור עמוק הרבה, כגון גבוה שתי קומות איש, חייב בכל אופן, שאויר הנפילה עצמה מבלבל ויכול למות בכל ענין, עיין שם.

³⁷ ערוה"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ט. תורא דנפל לִאֲרִיתָא דדִלָּאי שחטיה ... אם שהתה מעת לעת כשירה

בהמה נפולה אסורה, כיצד, בהמה שהיתה עומדת על רגליה ונפלה ממקום גבוה או שנפלה לבור, אם יש מכריסה עד מקום שנפלה שם עשרה טפחים חוששין שמא נתרסקו איבריה.

ואם שחטה³⁸ תוך מעת לעת והיא לא עמדה ולא הלכה מקודם, אפילו בדקה ומצאה שלימה בכל אבריה טריפה, שוודאי נתרסקו איבריה אף על פי שאין רואין בה שום שינוי³⁹. אבל מעת לעת דרך האיברים המרוסקים להשתנות צורתן, ולכך אם שהתה מעת לעת אף על פי שלא עמדה ולא הלכה ניתרת על ידי בדיקה, ששוחטין אותה ובודקין אותה כנגד כל החלל, ואם נמצאת שלימה מכל הי"ח טריפות כשרה ואם לאו טריפה,

ואם נמצאת שנתרסקו איבריה ונשתנו ונפסדה צורתן, אפילו הוא מן האיברים שאם ניטל כולו כשר כגון טחול וכליות טריפה, שהריסוק גרוע ומכאיב יותר מהנטילה והנקיבה. ובית הרחם אפילו נתרסקה כשרה. והסימנין קשיין הן אצל הנפילה ואין צריכין בדיקה.

³⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד נח א ג

³⁹ והא דאמרינן אפילו בדקה לא מהני, היינו דוקא תוך מעת לעת ולא עמדה, שחוששין לה לריסוק אבריהם והריסוק הוא דבר שאי אפשר לעמוד עליו בבדיקה תוך מעת לעת שאינו ניכר מיד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

